

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1920 kl. 4 e m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 9 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i § 1 i lasaretsstadgan och § 1 i sjukhusstadgan.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 137, har herr *Jansson* i Edsbäcken m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att det täcktes Kungl. Maj:t dels vidtaga den ändringen av kungl. lasaretsstadgans § 1 mom. b., att orden »med minst tjugufem sjuksängar försedd sjukvårdsinrättning» utbytes mot: »med minst trettio-tre sjuksängar» etc.; dels att i kungl. sjukstugestadgans § 1 orden »högst tjugufyra sjuksängar» må utbytas mot »högst trettio två sjuksängar».

Med avseende på motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har erhållit del av ett av första kammarens andra tillfälliga utskott i anledning av en i denna kammare väckt likalydande motion från medicinalstyrelsen i ärendet inhämtat yttrande, vari nämnda styrelse anfört följande:

*Yttrande av
medicinalsty-
relsen.*

Motionen i fråga avser sådan ändring i gällande lasarets- och sjukstugestadgor — båda av den 18 oktober 1901 — att nu fastställda, av antalet sjuksängar beroende skillnad mellan dessa båda slag av sjukvårdsanstalter, 24—25 sjukplatser, måtte framflyttas till ett sängantal av 32—33. Det vill säga en sjukstuga, som enligt nu gällande bestämmelser får inrymma högst 24 sjuksängar och som, så snart detta tal överskrides, måste förändras till lasarett, skulle, om motionärernas förslag genomfördes, behöva förändras till lasarett först då den överskridit ett sängantal av 32. Avsikten med detta förslag anges av motionärerna vara att kunna

å de nuvarande sjukstugorna erhålla en välbehövlig utökning av platsantalet, som skulle »kunna fylla behovet för en rätt så lång tid framåt och kunna åstadkommas för en bråkdel av kostnaden för ett lasarett».

Beträffande sättandet av siffrorna 24 och 25 såsom gräns mellan sjukstuga och lasarett hava särskilda kommitterade, som av Kungl. Maj:t utsetts för utarbetande av bland annat förslag till nu gällande lasarett- och sjukstugestadgor, anfört motivering, som återfinnes å sidan 89 o. f. i deras den 30 januari 1899 avgivna betänkande. Av denna motivering framgår bland annat att kommitterade med någon tvekan valt utvägen att bestämma skillnaden efter sängantalet, och därvid stannat för att sätta gränsen mellan 24 och 25, i stället för den av medicinalstyrelsen i avgivet yttrande förordade gränsen 19 och 20. Till detta resultat säga sig kommitterade hava kommit »enär å ena sidan en anstalt med endast 20 sjuksängar torde få anses vara väl liten för att nödvändigt behöva likställas med lasarett, något som för en sådan liten anstalt kunde genom dyrbarare anordningar och skötsel vara ur ekonomisk synpunkt ofördelaktigt, samt enär å andra sidan en sjukstuga med högst 24 sängar möjligen torde kunna nöjaktigt förvaltas enligt enklare former». Mot vad kommitterade i denna del föreslagit fann sig Kungl. styrelsen i dess den 17 december 1900 över kommittéförslaget avgivna utlåtande icke böra avgiva någon erinran, och den av kommitterade ifrågasatta gränsskillnaden fastställdes också av Kungl. Maj:t uti förenämnda båda stadgor av år 1901. Någon väsentlig förändring, som skulle kunna motivera en ytterligare höjning av gränstalet, har, enligt Kungl. styrelsens förmenande, sedan dess icke inträtt. Det synes Kungl. styrelsen som om en sjukvårdsinrättning endast då, när dess sängantal icke överskrider 24, skulle kunna nöjaktigt skötas — och då såsom en bisyssla — av en läkare utan annan kompetens än den, som en läkarlegitimation innebär. Kungl. styrelsen anser sig därför icke kunna förorda bifall till motionärernas föreliggande förslag.

Emellertid ifrågasätter Kungl. styrelsen, huruvida icke möjlighet skulle kunna föreligga att på någon annan väg än den av motionärerna valda åstadkomma ett resultat i samma riktning som det av dem önskade. Kungl. styrelsen syftar härmed på det förhållandet, att understundom »mindre sjukhus» — större än sjukstugor men icke av lämplig minimistorlek för ett en-läkar-lasarett, varom motionärerna själva tala såsom ekonomiskt fördelaktigt först då det omfattar minst 60 sängar — blivit, med eller utan offentligt understöd, inrättade med speciell uppgift att vara en sjukvårdsinrättning för kirurgiska fall. Vid dessa »mindre sjukhus» hava också med hänsyn till denna uppgift anställts kirurgiskt utbildade läkare, vilka visserligen icke tillförbundits att *uteslutande* ägna sitt arbete åt sjukhuset, men dock ägna det-samma kanske huvuddelen av sin verksamhet, på samma gång de utöva enskild praktik eller kanske t. o. m. innehava någon bisyssla, vilken dock ej är av beskaffenhet att för längre tid fordra frånvaro från sjukhuset utan tillåter dem att huvudsakligen vistas å sjukhuset eller i dess närhet. Skulle nu garanti kunna lämnas för att ett sjukhus, sådant som Kungl. styrelsen nyss angivit, får till föreståndare en kirurgiskt utbildad läkare, som verkligen ägnar huvudparten av sitt arbete åt detta sjukhus, så kan man nog hava anledning antaga, att sjukhuset — även om det, såsom nu ifrågasättes, har ett något högre sängantal än det högsta för en sjukstuga nu tillåtna av 24 — skall bliva på tillfredsställande sätt handhaft. Bleva sådana sjukhus något mera allmänt inrättade, skulle med all säkerhet motionärernas

avsikt bliva förverkligad utan den eftergift med avseende på de sjukas vård, vilken skulle bliva följden genom ett bifall till motionen.

Någon utredning med avseende på av Kungl. styrelsen nu framhållna klass s. k. »mindre sjukhus» föreligger emellertid icke, varför Kungl. styrelsen icke är i tillfälle att mera ingående utveckla sina synpunkter beträffande dessa. En dylik utredning bör dock kunna åvägbringas av de kommitterade, vilka nyligen, efter hemställan av Kungl. styrelsen, blivit av Kungl. Maj:t tillsatta för omarbetning av gällande lasaretsstadga m. m.

Kungl. styrelsen får därför hemställa, att första kammarens andra tillfälliga utskott måtte i anledning av den föreliggande motionen föreslå riksdagen besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det motionen måtte i och för utredning uti av kungl. styrelsen här ovan angivet syfte remitteras till sistnämnda kommitterade.

Såsom av medicinalstyrelsens ovan anförda yttrande framgår, ställer sig styrelsen avvisande gent emot det av motionärerna framställda förslaget, att en höjning måtte medgivas av det för sjukstugorna högsta tillåtna sängantalet från 24 till 32. I stället framkastas tanken, att s. k. mindre sjukhus, vilka kunna mottaga flere patienter än sjukstugorna, mera allmänt borde inrättas än vad nu är fallet, och att utredning härom borde uppdragas åt kommitterade för omarbetning av gällande lasaretsstadga. Härigenom skulle motionens syfte på ett mera tillfredsställande sätt ernås än genom vidtagande av de i densamma föreslagna åtgärderna.

Utskottet.

Utskottet finner medicinalstyrelsens förslag i och för sig synnerligen beaktansvärt och kan för sin del endast instämma i önskvärheten av att ifrågavarande utredning kommer till stånd. Men utskottet kan ej underlåta att samtidigt framhålla, att med denna utväg de i motionen berörda missförhållandena icke skulle bliva avhjälpta eller att i varje fall den hjälp, som därav kan väntas, skulle komma alldeles för sent. Då medicinalstyrelsen anför, att sedan 1901, då nu gällande lasarets- och sjukhusstadgor fastställdes, ingen väsentlig förändring inträffat, som skulle kunna motivera en höjning av antalet tillåtna sängplatser i sjukstugorna, får utskottet i likhet med motionärerna erinra om, att en sådan förändring, och därtill en ytterst känbar, verkligen inträtt därigenom, att byggnadsbehovet för de allmänna sjukvårdsinrättningarna på grund av den rådande dyrtiden icke på långt när kunnat tillgodoses i den utsträckning, som varit önskligt. Följden har blivit, att trångboddhet och överbeläggning på lasarett och sjukstugor till stor skada för sjukvården allmänt existera.

Då utförandet av nya anstalter eller mera betydande utvidgningar av de gamla oftast visat sig stranda på oöverstigliga ekonomiska svårigheter, är det naturligt, om motionärerna, för att åstadkomma någon

lindring i det nödläge, vari sjukvården för närvarande befinner sig, närmast tänkt på sådana åtgärder, som utan alltför betungande kostnader skulle kunna vidtagas. Onekligen vore åtskilligt vunnet för jämförelsevis små medel, om tillstånd kunde erhållas att med någon utvidgning av rumsutrymmet öka antalet sjuksängar i sjukstugorna, utan att därigenom en kostsam omläggning av dessa till lasarett behövde ske. En dylik anordning framställer sig desto naturligare, som redan nu en permanent överbeläggning med 5 à 10 patienter förekommer på ett flertal sjukstugor trots trångboddhetens stora olägenheter.

Utskottet anser sig ej för sin del kunna uttala någon bestämd uppfattning om, i vad mån den ifrågasatta utvidgningen av sjukstugorna menligt skulle inverka på de sjukas vård med den ordning för skötseln av dessa sjukstugor, som för närvarande är gällande. Att en avgjord vinst i jämförelse med det nu rådande i hög grad otillfredsställande provisoriska tillståndet skulle ernås synes dock uppenbart. Enligt utskottets mening är det av motionärerna framställda förslaget av den vikt, att en skyndsam undersökning angående möjligheten för dess realiserande är påkallad. En utredning av frågan torde böra uppdragas åt de av Kungl. Maj:t tillsatta kommitterade för omarbetning av lasarettstadgan.

Med anledning av vad sålunda ovan anförts, får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att frågan om en utvidgning av sjukstugorna i enlighet med den i förevarande motion gjorda hemställan måtte tagas under övervägande vid pågående omarbetning av gällande lasarettstadga.

Stockholm den 9 mars 1920.

På utskottets vägnar:

E. MOBERGER.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling: herrar *Moberger, Sjögren,* Isaksson, Fast, Larsson i Kroken, Hedvall, Svedberg, Hellberg,* Schill* och *Johanson* i Hallagården.

* Icke närvarande vid justeringen.